

การบริหารจัดการน้ำท่วม ปี 2550

ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ วันศุกร์ที่ 16 พฤศจิกายน 2550

ก. สถานการณ์ในอดีต

1. สถิติความเสียหายจากอุทกภัย ปี 2532 – 2549

จากสถิติสถานการณ์อุทกภัยของประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2532 – 2549 มีอุทกภัยเกิดขึ้นทุกปี จำนวนระหว่าง 42 – 74 จังหวัด โดยปีที่ประสบความเสียหายมากที่สุด คือ ปี 2545 ประสบปัญหา 72 จังหวัด 18,510 หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร 10.44 ล้านไร่ มูลค่าความเสียหาย 13,385.32 ล้านบาท ส่วนปีที่มีน้อยที่สุด คือ ปี 2542 มีมูลค่าความเสียหาย 1,381.64 ล้านบาท สำหรับปี 2549 เกิดปัญหาอุทกภัย 52 จังหวัด 17,298 หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร 6.76 ล้านไร่ มูลค่าความเสียหาย 11,131.93 ล้านบาท

2. สถิติพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทย จากสถิติในรอบ 56 ปี ระหว่างปี พ.ศ.2494 – 2549 มีพายุหมุนทั้งหมด 179 ลูก ซึ่งร้อยละ 80.4 เกิดในเดือนสิงหาคม กันยายน ตุลาคม และพฤศจิกายน (ร้อยละ 10.6, 25.1, 27.9 และ 16.8 ตามลำดับ) ส่วนที่เหลือร้อยละ 19.6 เกิดในเดือนเมษายน พฤษภาคม มิถุนายน กรกฎาคม และธันวาคม (ร้อยละ 0.6, 3.4, 3.9, 6.7 และ 5.0 ตามลำดับ)

3. จังหวัดที่มีฝนตกสะสมมาก ในปี 2549 จำนวน 10 ลำดับแรก คือ ตรัง (6,463.2 มม.), ระนอง (4,578.9 มม.), จันทบุรี (3,910.5 มม.), นครศรีธรรมราช (2,766.9 มม.), นครพนม (2,684.7 มม.), ภูเก็ต (2,351.9 มม.), กาญจนบุรี (2,335.3 มม.), อุตรดิตถ์ (2,241.0 มม.), ชุมพร (2,083.6 มม.) และสตูล (2,079.4 มม.)

ข. สถานการณ์ปัจจุบัน

- ปริมาณฝนตกสูงสุดในรอบ 24 ชั่วโมงของแต่ละภาค(ณ.วันที่ 16 พฤศจิกายน 2550) ภาคเหนือที่ เกิน จ.ลำปาง 1.3 มม. (สะสมตั้งแต่ต้นปีถึงปัจจุบัน 1,197.0 มม.), ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ โขกชัย จ.นครราชสีมา 0.2 มม. (1,193.7 มม.), ภาคกลางที่ ท่าเรือคลองเตย กรุงเทพฯ 0.2 มม. (1,407.4 มม.), ภาคตะวันออกที่ สัตหีบ จ.ชลบุรี 19.4 มม. (1,269.8 มม.), ภาคตะวันตกที่ -ไม่มีรายงานฝนตก-, ภาคใต้ที่ จ.ชุมพร 34.8 มม. (2,242.0 มม.)
- ปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และกลาง รวมกันทั้งประเทศปัจจุบันมีปริมาณ ร้อยละ 87 อยู่ในเกณฑ์มาก โดยแบ่งออกเป็น ภาคเหนือ (เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 82 อยู่ในเกณฑ์มาก, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เขื่อนอุบลรัตน์ เขื่อนลำตะคอง ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 90 อยู่ในเกณฑ์มาก, ภาคกลาง (เขื่อนป่าสักฯ ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 94 อยู่ในเกณฑ์มาก, ภาคตะวันออก (เขื่อนบางพระ เขื่อนหนองปลาไหล เขื่อนประแสร์ ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 81 อยู่ในเกณฑ์มาก, ภาคตะวันตก (เขื่อนศรีนครินทร์ เขื่อนวชิราลงกรณ์) มีปริมาณน้ำร้อยละ 93 อยู่ในเกณฑ์มาก, ภาคใต้ (เขื่อนแก่งกระจาน เขื่อนปราณบุรี เขื่อนบางลาง ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 81 อยู่ในเกณฑ์มาก ทั้งนี้ มีอ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำมากคือ ภาคเหนือ(เขื่อนภูมิพล 86% แม่งัด 90% ก้วลม 94%) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(เขื่อนห้วยหลวง 117% น้ำอูน 96% น้ำพุง 99% อุบลรัตน์ 101% ลำปาว 95% สิรินคร 85%) ภาคกลาง(เขื่อนป่าสัก 90% ทับเสลา 101% กระเสียว 103%) ภาคตะวันตก(เขื่อนศรีนครินทร์ 95% วชิราลงกรณ์ 90%) ภาคตะวันออก(เขื่อนขุนด่านฯ 97% หนองปลาไหล 91% ประแสร์ 90% ดอกกราย 88% และคลองใหญ่ 86%) ภาคใต้(เขื่อนแก่งกระจาน 83% ปราณบุรี 82% รัชชประภา 85%) โดยมีเขื่อนที่มีปริมาณน้ำน้อย คือ เขื่อนแม่กวง มีปริมาณน้ำ 27%

3. ระดับน้ำทำในทั่วทุกภาคของประเทศ ภาคเหนือ (น้ำบึง น้ำวัง น้ำยม น้ำน่าน ฯลฯ) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ น้อย วิกฤติถึงปกติ , ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (น้ำชี น้ำมูล น้ำโขง) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ น้อยวิกฤติถึงปกติ แต่ น้ำชี มีปริมาณน้ำมากที่ กิ่ง อ.ทุ่งเขาหลวง จ.ร้อยเอ็ด และมีภาวะน้ำท่วมที่มหาชนะชัย จ.ยโสธร ส่วนน้ำมูลมีภาวะน้ำท่วมที่ อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ และมีปริมาณน้ำมากที่ อ.ราษีไศล จ.ศรีสะเกษ , ภาคกลาง (แม่น้ำเจ้าพระยา) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ ปกติ , ภาคตะวันตก (แม่น้ำแควน้อย แควใหญ่) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ ปกติ (ยกเว้น ลำตะเพิน น้ำน้อย และลำภาชี มีปริมาณน้ำน้อยวิกฤติ ส่วนน้ำแม่กลองมีปริมาณน้ำมากที่กาญจนบุรี) , ภาคตะวันออก (แม่น้ำนครนายก แม่น้ำจันทบุรี ฯลฯ) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ น้อยวิกฤติถึงน้อย , ภาคใต้ (แม่น้ำปัตตานี แม่น้ำโกลก ฯลฯ) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ น้อยวิกฤติถึงปกติ ยกเว้น น้ำพระแสงมีปริมาณน้ำมากที่ อ.พระแสง จ.สุราษฎร์ธานี และ น้ำตาปีมีปริมาณน้ำมากที่ อ.เคียนซา จ.สุราษฎร์ธานี

4. จังหวัดที่ประสบภัยพายุฝนและน้ำท่วมในปัจจุบัน

ภาคใต้

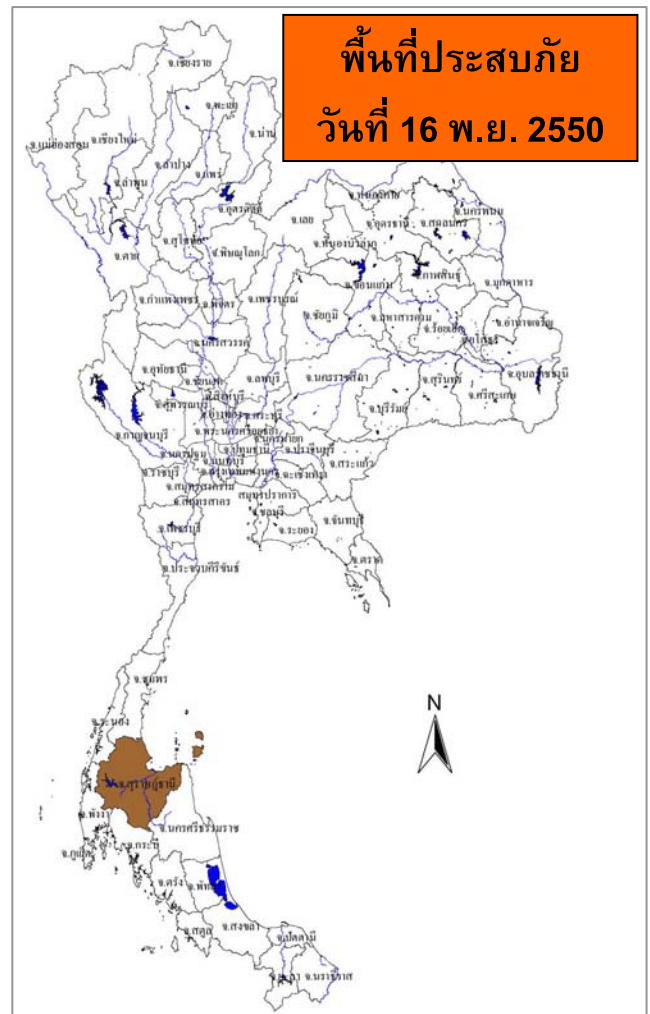

จ.สุราษฎร์ธานี แม่น้ำตาปีที่ จ.สุราษฎร์ธานี ได้เอ่อล้นฝั่งเข้าท่วมพื้นที่ลุ่มของ หมู่ที่ 1,2 ต.เขาหัวควาย และหมู่ที่ 1,4 ต.ท่าสะท้อน อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี ทำให้บ้านเรือนราษฎรได้รับความเดือดร้อนกว่า 350 ครัวเรือน สวนปาล์มน้ำมัน และบ่อปลา ถูกน้ำท่วมขังได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังส่งผลให้พื้นที่น้ำท่วมเดิมใน อ.พระแสง อ.เคียนซา อ.บ้านนาเดิม อ.พุนพิน และ อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี มีปริมาณน้ำเพิ่มสูงขึ้น ส่วนที่ ต.ท่าเรือ อ.บ้านนาเดิม มีน้ำท่วมขังสูงประมาณ 1 เมตร ทำให้ควายของเกษตรกรกว่า 1,000 ตัว ต้องอาศัยอยู่ในน้ำที่ท่วมขังและขาดแคลนอาหาร

5. พื้นที่เฝ้าระวัง (การพยากรณ์)

จากสถานการณ์ในอดีต สภาพอุตุนิยมวิทยา ปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างเก็บน้ำ (หลายแห่งที่มีปริมาณน้ำอยู่ในระดับมาก คือสูงกว่า 80 %) และระดับน้ำทำในลำน้ำ (ส่วนใหญ่มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์น้อยวิกฤติถึงน้อย) สำหรับในช่วงนี้

ความกดอากาศสูงปกคลุมประเทศไทยตอนบนทำให้มีอากาศเย็น และมีหย่อมความกดอากาศต่ำในทะเลจีนใต้เคลื่อนที่เข้าใกล้ชายฝั่ง ทำให้ทางด้านตะวันออกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีฝนเพิ่มขึ้น สำหรับภาคใต้มีฝนกระจายและคลื่นลมในอ่าวไทยสูง ประมาณ 2 เมตร สำหรับพื้นที่เฝ้าระวังภัยน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลากในระยะนี้ คือพื้นที่ภาคใต้

ค. แนวทางการบรรเทาปัญหาภัยน้ำท่วม

บทบาทของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. การป้องกันและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ต้นน้ำให้คงสภาพนิเวศสมบูรณ์

- 1.1 ฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำ
- 1.2 ก่อสร้างฝายต้นน้ำ
- 1.3 ปลุกหญ้าแฝก
- 1.4 อนุรักษ์ดินและน้ำ

2. การฟื้นฟูแหล่งน้ำ ทางน้ำ และพื้นที่ชุ่มน้ำ

- 2.1 สำรวจและจัดทำทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำและทางน้ำธรรมชาติ
- 2.2 กำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน
- 2.3 ปรับปรุงฟื้นฟูลำน้ำ แหล่งน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่น้ำร่อง
- 2.4 ขุดลอกลำน้ำเพื่อการระบายน้ำ / ปักหลักเขต
- 2.5 เชื่อมป้องกันตลิ่ง

3. การพัฒนา ปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบระบายน้ำ และผืนน้ำ

- 3.1 อ่างเก็บน้ำ
- 3.2 พัฒนาปรับปรุงระบบผืนน้ำ
- 3.3 พัฒนาปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบระบายน้ำ
- 3.4 ประสานเพื่อการจัดการน้ำบาดาล

4. การจัดการใช้ที่ดินและป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เศรษฐกิจหลัก

- 4.1 วางแผน จัดทำผังและกำหนดมาตรการใช้ที่ดิน
- 4.2 ปรับปรุงอาคารของเส้นทางคมนาคมที่ขวางทางน้ำ
- 4.3 ศึกษาและก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ

5. ปรับปรุงรูปแบบการเกษตรและใช้พื้นที่เกษตรรับน้ำนอง

- 5.1 โครงการนำร่องการใช้พื้นที่เกษตรรับน้ำนอง
- 5.2 พัฒนาระบบการปลูกข้าวในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย

6. การบริหารจัดการเพื่อป้องกันและบรรเทาอุทกภัย

- 6.1 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของ อปท. และประชาชน
- 6.2 พัฒนาเครื่องมือและกลไกเพื่อการบริหารจัดการวิกฤติน้ำ
- 6.3 วิจัยการป้องกันและบรรเทาอุทกภัย
- 6.4 กำกับและติดตามการดำเนินงาน

ปี 2550 ประเทศไทยจะประสบปัญหาภัยน้ำท่วมมากน้อยเพียงใด ลุ่มน้ำเจ้าพระยาจะเกิดเหตุการณ์ซ้ำรอย ปี 2549 หรือไม่ และรัฐบาลมีแนวทางในการบริหารจัดการภัยนี้อย่างไร ?

ประเทศไทยประสบปัญหาภัยน้ำท่วม-ดินถล่มเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่ของประเทศตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของมรสุม โดยความรุนแรงของปัญหาจะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ปริมาณฝนตก ความถี่ และความต่อเนื่องของฝนที่ตกลงมา ประกอบกับปริมาณน้ำในลำน้ำและในอ่างเก็บน้ำที่สะสมไว้มีปริมาณมากเพียงไร อีกทั้งยังมีอิทธิพลของพายุที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านทะเลจีนใต้ อ่าวไทย และด้านทะเลอันดามัน ที่อาจพัดเข้าสู่ประเทศ ก่อให้เกิดฝนตกในปริมาณมากผิดปกติด้วย สำหรับการเกิดภัยน้ำท่วมในปี 2550 นี้ กรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางอุตุนิยมวิทยาและอุทกวิทยา พบว่า โอกาสเกิดภัยน้ำท่วม-ดินถล่มจะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนจนถึงเดือนธันวาคม โดยในเดือนสิงหาคม กันยายน ตุลาคม และ พฤศจิกายน มีโอกาสเกิดมาก

สำหรับในช่วงนี้ จากสถานการณ์ในอดีต สภาพอุตุนิยมวิทยา ปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างเก็บน้ำ (หลายแห่งที่มีปริมาณน้ำอยู่ในระดับมาก คือ สูงกว่า 80 %) และระดับน้ำท่าในลำน้ำ (ส่วนใหญ่มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์น้อยวิกฤติถึงน้อย) สำหรับในช่วงนี้ ความกดอากาศสูงปกคลุมประเทศไทยตอนบนทำให้มีอากาศเย็น และมีหย่อมความกดอากาศต่ำในทะเลจีนใต้เคลื่อนที่เข้าใกล้ชายฝั่ง ทำให้ทางด้านตะวันออกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีฝนเพิ่มขึ้น สำหรับภาคใต้มีฝนกระจายและคลื่นลมในอ่าวไทยสูงประมาณ 2 เมตร สำหรับพื้นที่เฝ้าระวังภัยน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลากในระยะนี้ คือ พื้นที่ภาคใต้

1. การเตรียมรับสถานการณ์น้ำท่วม	2. การมีส่วนร่วมเพื่อเผชิญอุทกภัย	3. แผนการดำเนินการในระยะต่อไป
1.1 การป้องกันและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ต้นน้ำให้คงสภาพนิเวศสมบูรณ์ - ฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำ - ก่อสร้างฝายต้นน้ำ - ปลูกหญ้าแฝก - อนุรักษ์ดินและน้ำ 1.2 การฟื้นฟูแหล่งน้ำ ทางน้ำ และพื้นที่ชุ่มน้ำ - สำรวจและจัดทำทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำและทางน้ำธรรมชาติ - กำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน - ปรับปรุงฟื้นฟูลำน้ำ แหล่งน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่นาร่อง - ขุดลอกลำน้ำเพื่อการระบายน้ำ/ปักหลักเขต - เชื่อมป้องกันตลิ่ง 1.3 การพัฒนา ปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบระบายน้ำ และผันน้ำ - อ่างเก็บน้ำ - พัฒนาปรับปรุงระบบผันน้ำ - พัฒนาปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบระบายน้ำ - ประสานเพื่อการจัดการน้ำบาดาล	2.1 การประสานคณะอนุกรรมการลุ่มน้ำทั้ง 29 คณะทั่วประเทศ เพื่อการติดตามเฝ้าระวัง และรายงานสถานการณ์ เพื่อหาแนวร่วมช่วยบรรเทาปัญหาอุทกภัย โดยพัฒนาการเตือนภัยผ่านระบบ SMS และมีแผนจะเปิดรับข้อมูลสถานการณ์น้ำในพื้นที่ ผ่าน Web services โดยศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและลดผลกระทบจากอุทกภัยในระดับจังหวัดและคณะกรรมการลุ่มน้ำ	3.1 การพัฒนาระบบบริหารวิกฤติน้ำ - การดำเนินโครงการระบบโทรมาตรทั้ง 25 ลุ่มน้ำหลัก และ 256 ลุ่มน้ำย่อยทั่วประเทศ - การจัดทำแผนแม่บทแก้ไขปัญหาอุทกภัยของประเทศ 3.2 การจัดการใช้ที่ดินและป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เศรษฐกิจหลัก - วางแผน จัดทำผังและกำหนดมาตรการใช้ที่ดิน - ปรับปรุงอาคารของเส้นทางคมนาคมที่ขวางทางน้ำ - ศึกษาและก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ 3.3 ปรับปรุงรูปแบบการเกษตรและใช้พื้นที่เกษตรรับน้ำนอง - โครงการนาร่องการใช้พื้นที่เกษตรรับน้ำนอง - พัฒนาระบบการปลูกข้าวในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย

